

GUIA DOCENT
**DIDÀCTICA DE LES CIÈNCIES
SOCIALS II**

Coordinació: LLONCH MOLINA, NAYRA

Any acadèmic 2022-23

Informació general de l'assignatura

Denominació	DIDÀCTICA DE LES CIÈNCIES SOCIALS II			
Codi	100876			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Doble titulació: Grau en Educació Infantil i Grau en Educació Primària	4	OBLIGATÒRIA	Presencial
	Doble titulació: Grau en Educació Primària i Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport	4	OBLIGATÒRIA	Presencial
	Grau en Educació Primària	3	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	1.8		4.2
	Nombre de grups	5		5
Coordinació	LLONCH MOLINA, NAYRA			
Departament/s	DIDÀCTIQUES ESPECÍFIQUES			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	60 hores classe presencial 90 hores treball autònom de l'estudiant			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català			
Distribució de crèdits	Abraham Aranda Bueno: DIP 3 ECTS i DUAL T 3 ECTS Marca Castells Ribes: CAFE 3 ECTS Nayra Llonch Molina: BILINGÜE 3 ECTS i DUAL M 3 ECTS Clara López Basanta: BILINGÜE 3 ECTS; DIP 3 ECTS i DUAL T 3 ECTS Jesús Sauret Vidal: DUAL M 3 ECTS i CAFE 3 ECTS			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
ARANDA BUENO, ABRAHAM	abraham.aranda@udl.cat	6	Concertar dia i hora a través de correu electrònic a abraham.aranda@udl.cat
CASTELLS RIBES, MARC	marc.castells@udl.cat	3	
LLONCH MOLINA, NAYRA	nayra.llonch@udl.cat	6	Dimecres de 12 a 14 Dimecres de 15.30 a 17.30 Concertar dia i hora a través de correu electrònic a nayra.llonch@udl.cat
LOPEZ BASANTA, CLARA INMACULADA	clara.lopez@udl.cat	9	Concertar dia i hora a través de correu electrònic a clara.lopez@udl.cat
SAURET VIDAL, JESUS	jesus.sauret@udl.cat	6	Concertar dia i hora a través de correu electrònic a jesus.sauret@udl.cat

Informació complementària de l'assignatura

La programació de l'assignatura és flexible i adaptable a les particularitats dels grups classe i de coordinació.

Es contempla la possible realització de sortides a diversos espais d'aprenentatge, sempre i quan les circumstàncies ho permetin.

Aquesta assignatura es desenvolupa a 3r curs del grau d'Educació Primària en els grups de Dual i Bilingüe, i a 4t curs dels dobles graus en Educació Primària - CAFE i en Educació Infantil i Primària; per tant, està subjecta a les particularitats de calendari i organitzatives de cada grup.

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Dotar els alumnes de coneixements i habilitats per ensenyar ciències socials (CCSS).
- Ajudar a desenvolupar un pensament crític respecte a l'ensenyament de la matèria, tenint en compte, entre altres aspectes, la perspectiva de gènere.
- Aprendre a preparar activitats d'ensenyament aprenentatge en CCSS.
- Obtenir coneixements útils sobre les CCSS i la història en particular.
- Aprendre i experimentar alguns mètodes de la disciplina històrica.
- Familiaritzar els alumnes amb la didàctica de les fonts del passat, el potencial educatiu del patrimoni i alguns recursos educatius com les maletes didàctiques o els museus escolars.
- Realitzar un projecte col·laboratiu per treballar el potencial educatiu de les fonts.
- Mostrar la inter i transdisciplinarietat de les CCSS.

Competències

Bàsiques

CB2. Aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i que posseeixin les competències que solen demostrar per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins la seva àrea d'estudi

CB3. Reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que inclouen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

Generals

CG1. Fomentar els valors democràtics, amb especial incidència en els de tolerància, solidaritat, de justícia i de no violència i conèixer i valorar els drets humans.

CG2. Conèixer la realitat intercultural i desenvolupar actituds de respecte, tolerància i solidaritat cap a els diferents grups socials i culturals.

CG3. Conèixer el dret d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, en particular mitjançant l'eliminació de la discriminació de la dona, sigui quina sigui la seva circumstància o condició, en qualsevol dels àmbits de la vida.

CG4. Conèixer les mesures que garanteixin i facin efectiu el dret a la igualtat d'oportunitats de les persones amb discapacitat.

CG5. Desenvolupar la capacitat d'analitzar críticament i reflexionar sobre la necessitat d'eliminar tota forma de discriminació, directa o indirecta, en particular la discriminació racial, la discriminació contra la dona, la derivada de l'orientació sexual o la causada per una discapacitat.

CG6. Assumir el compromís de desenvolupament personal i professional amb un mateix i la comunitat. Adaptar les propostes d'aprenentatge a les evolucions culturals més significatives.

Específiques

CE1. Conèixer les àrees curriculars de l'Educació Primària, la relació interdisciplinària entre elles, els criteris d'avaluació i el cos de coneixements didàctics entorn dels procediments d'ensenyament i aprenentatge apropiat.

CE4. Fomentar la lectura i el comentari crític de textos dels diversos dominis científics i culturals continguts en el currículum escolar.

CE5. Dissenyar i regulars espais d'aprenentatge en contextos de diversitat i que atenguin la igualtat de gènere, a l'equitat i al respecte dels drets humans que conformin els valors de la formació ciutadana.

CE14. Reflexionar sobre les pràctiques d'aula per innovar i millorar la tasca docent.

CE15. Adquirir hàbits i destreses per a l'aprenentatge autònom i cooperatiu i promoure'l entre els estudiants.

CE16. Discernir selectivament la informació audiovisual que contribueixi als aprenentatges, a la formació cívica i a la riquesa cultural.

Transversals

CT3. Implementar noves tecnologies i tecnologies de la informació i la comunicació.

CT5. Aplicar nocions essencials de pensament científic.

Continguts fonamentals de l'assignatura

L'assignatura s'estructura a partir de continguts fonamentals que en la pràctica s'adapten a les característiques de cadascun dels grups en els quals s'imparteix (Doble Grau Infantil-Primària; Primària Bilingüe; Doble Grau Primària-CAFE i Primària Dual). Aquest índex de continguts és indicatiu i no correspon a temes tancats, ja que es poden treballar diversos d'aquests punts de manera interrelacionada. A més, es prioritzarà el treball aprofundit i l'assoliment de competències per sobre de l'excès de contingut:

1. Les CS i la seva didàctica: un gran calaix de sastre
2. Ensenyar CS i història a través de necessitats i capacitats

3. Ensenyar a pensar històricament: ensenyar a través del mètode de les historiadores i de l'anàlisi de fonts primàries
4. Ensenyar a formular hipòtesis sobre el passat
5. Classificació de les fonts primàries i ensenyar que la història es fa amb les fonts
6. Els objectes ens parlen: anàlisi de fonts objectuals
7. Ensenyar el mètode inductiu a través de la didàctica de l'objecte i d'altres fonts
8. Ensenyar amb fonts orals
9. Ensenyar amb fonts visuals: pintures, escultures, fotografies...
10. Ensenyar amb fonts audiovisuals
11. Ensenyar amb fonts escrites
12. L'anàlisi crítica de les fonts
13. Interrogar els fets: les causes i els motius
14. Treballem l'espai i el temps: canvis i continuïtats
15. Trepitjar els escenaris del passat: ensenyar a través del patrimoni monumental, el paisatge, l'urbanisme...
16. Museu Escolar i maletes didàctiques com a recursos educatius alfabetitzadors de fonts primàries

Eixos metodològics de l'assignatura

L'assignatura es realitza en format presencial. Les metodologies més emprades són les següents:

- Classes pràctiques
- Espais de debat
- Exposició oral del professorat
- Flipped classroom
- Lectura de bibliografia
- Presentacions orals (amb suport de noves tecnologies)
- Proves/exàmens individuals
- Seminaris d'experts
- Tallers pràctics
- Treball individual
- Treball en grup i col·laboratiu
- Tutories
- Visita a equipaments patrimonials (sempre i quan les circumstàncies i condicionants dels grups ho permetin)

Pla de desenvolupament de l'assignatura

L'assignatura es desplegarà de la manera següent (hi pot haver lleugeres variacions segons els grups i sempre per afavorir el procés d'aprenentatge de l'alumnat):

Setmana 1. Sessions de presentació i introducció a l'assignatura amb el desplegament de i treball entorn dels continguts Les CS i la seva didàctica: un gran calaix de sastre i Ensenyar CS i història a través de necessitats i capacitats.

Setmana 2. Sessions relacionades amb la introducció en el treball sobre el nou currículum de l'àrea de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural; Ensenyar a pensar històricament: ensenyar a través del mètode dels historiadors i de l'anàlisi de fonts primàries, i Classificació de les fonts primàries i ensenyar que la història es fa amb les fonts.

Setmanes 3-5. Sessions i treball relacionats amb els continguts Els objectes ens parlen: anàlisi de fonts objectuals i Ensenyar el mètode inductiu a través de la didàctica de l'objecte i d'altres fonts.

Començar a treballar en l'evidència 1.

Setmanes 6-8. Sessions i treball relacionats amb els continguts Ensenyar a formular hipòtesis sobre el passat i Museu Escolar i maletes didàctiques com a recursos educatius alfabetitzadors de fonts primàries.

Tutories i seguiment del treball vinculat a l'evidència 1.

Setmana 9. Presentacions a l'aula i lliurament de l'evidència 1.

Començar a treballar en l'evidència 2.

Setmanes 10-14. Sessions dedicades als continguts Museu Escolar i maletes didàctiques com a recursos educatius alfabetitzadors de fonts primàries; Ensenyar amb fonts orals; Ensenyar amb fonts visuals, i Ensenyar amb fonts audiovisuals.

Tutories i seguiment del treball vinculat a l'evidència 2.

Setmana 15. Presentacions a l'aula i lliurament de l'evidència 2.

Període exàmens. Evidència 3 (prova final).

Sistema d'avaluació

L'avaluació de l'assignatura es durà a terme a partir de 3 evidències.

AVALUACIÓ CONTINUADA

Evidència 1 30% GRUPAL Exploració de materials d'aprenentatge de les CCSS: anàlisi d'un objecte i proposta d'activitats educatives. * **DUAL**

Evidència 2 30% GRUPAL Creació d'una proposta educativa en forma de maleta didàctica.

Evidència 3 40% INDIVIDUAL Examen final

*Grup Dual. L'Evidència 1 estarà vinculada a l'activitat d'integració (AFI).

AVALUACIÓ ALTERNATIVA per als estudiants que l'han sol·licitada i la comissió d'estudis de grau les hi ha concedida (totes les activitats es desenvolupen de manera INDIVIDUAL)

Evidència 1 30% Exploració de materials d'aprenentatge de les CCSS: anàlisi d'un objecte cultural i proposta d'activitats educatives

Evidència 2 30% Creació d'una proposta educativa en forma de maleta didàctica.

Evidència 3 40% Examen final

INFORMACIÓ IMPORTANT RELATIVA A L'AVALUACIÓ

Pel que fa a les evidències que impliquen presentació a l'aula (EV. 1 I 2 AVALUACIÓ CONTÍNUA) cal assistir a tota la sessió de presentacions per tenir opció a aprovar l'activitat. Qui no faci la presentació (a menys que disposi d'un justificant que indiqui que no s'ha pogut assistir per causes majors) no superarà l'evidència.

Totes les evidències tenen dret a reavaluació. En tots els casos, per tenir dret a realitzar la prova de reavaluació, cal haver lliurat els treballs a temps i a través de l'espai indicat al Sakai, així com haver realitzat l'examen ordinari. En el cas de l'examen, la nota màxima de la reavaluació és un 5.

Es disposarà de **15 dies** a partir de la data de comunicació de la nota per lliurar la reavaluació de les evidències 1 i 2. Pel que fa a l'examen se seguirà el calendari oficial del període d'exàmens de la FEPTS.

Es penalitzarà en l'avaluació tant l'**ús inadequat de les tecnologies** com els **comportaments inapropiats a l'aula**. Si algú entra o surt de classe durant el seu transcurs, caldrà que ho faci de la manera més discreta possible, sense interrompre la sessió en curs.

En cas de repetir l'assignatura **NO es guarda cap nota** de cursos anteriors. **Cal realitzar totes les evidències de nou i han de ser originals.**

En compliment de la normativa d'avaluació i qualificació de la docència de la Universitat de Lleida, concretament a allò establert en el l'apartat 3/3.1/10, en cas de **PLAGI**: "El professor o professora responsable d'una assignatura que detecti un plagi en el moment d'avaluar una prova (treball, pràctica, etc.) podrà donar com a suspesa la prova per a l'estudiant. **Aquest fet significarà una qualificació de suspens (0) en l'assignatura sense dret a recuperació. [...]**"

Constaran com a **NO PRESENTAT**:

- Les evidències **no lliurades o lliurades fora del termini establert.**
- **Aquelles evidències** que segons les instruccions s'hagin de **presentar a través del campus virtual i no es presentin per aquesta eina.**

Les **fonts d'informació consultades** per a la realització de les evidències hauran de ser **apropiades** tant a la matèria com al nivell universitari, i s'hauran de citar i referenciar en format **APA 7a edició** (<https://apastyle.apa.org/>)

Per avaluar les evidències, es tindrà en compte que **es segueixin les indicacions especificades per a cada evidència**, així com la **correcció lingüística i gramatical**, el **format** (portada, índex, paginació, etc.) i la **capacitat d'expressió, raonament i argumentació**. També es tindrà en compte l'**argumentació basada en autors i fonts oportunes (degudament citades i referenciades)**.

Estudiants amb NESE

El professorat de l'assignatura inclourà les mesures necessàries per garantir l'accés de tot l'alumnat a l'aprenentatge i, si s'escau, farà les modificacions pertinents del sistema d'avaluació, seguint sempre les recomanacions i directrius de la comissió d'Atenció a la Diversitat de la UdL. Serà condició indispensable venir derivat de la **UdLxTothom**.

Bibliografia i recursos d'informació

AAVV (2004). Métodos para enseñar ciencias sociales: interacción, cooperación y participación. *Íber, Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, 40.

Arias, L., i Egea, A. (2022). *Didáctica de geografía e historia en educación primaria*. Síntesis.

Bardavio, A, i González, P. (2003). *Objetos en el tiempo. Las fuentes materiales en la enseñanza de las ciencias sociales*. Horsori.

Cooper, H. (2002). *Didáctica de la historia en la educación infantil y primaria*. Morata y Ministerio de Educación y Ciencia.

Dean, J. (2009). *Ensenyar història a primària*. Zenobita.

Falguera Garcia, E., Llonch-Molina, N., i Parisi-Moreno, V. (2021). Del objeto a la poesía. La didáctica del objeto y la poesía visual de Joan Brossa. A M. Selfa Sastre, E. Falguera Garcia, i A. Martínez Ezquerro (Eds.), *Nuevos caminos para la lectura, la literatura y la comunicación* (pp. 53-60). Edicions de la Universitat de Lleida. <https://tinyurl.com/4jmoa5c9>

Fontana, J. (1982). *Historia: análisis del pasado y proyecto social*. Crítica.

Gombrich, E. H. (2007). *Breve historia del mundo*. Península.

Gordon, V. (2002). *Qué sucedió en la historia*. Crítica.

Harari, Y. N. (2016). *Sàpiens. Una breu història de la humanitat*. Edicions 62.

- Hernández, F. X. (2002). *Didáctica de las ciencias sociales, geografía e historia*. Graó.
- Livi, M. (2016). *Un largo viaje. Historia del mundo y sus habitantes en 12 etapas*. Pasado y presente.
- Llonch, N. (2016). La mediación educativa como condición sine qua non para la supervivencia del patrimonio y los museos. *Museos.es*, 11-12, 68-81. <http://www.culturaydeporte.gob.es/dam/jcr:8da30537-994b-4d85-b869-7071fdb560d1/mediacion-educativa.pdf>
- Llonch-Molina, N. (2017). Propuesta de modelo de enseñanza-aprendizaje de la historia en formación de maestros/as a través de la didáctica del objeto. *REDU. Revista de Docencia Universitaria*, 15(1), 147-174. <https://doi.org/10.4995/redu.2017.5994>
- Llonch-Molina, N., Gassol-Quílez, G., Berengué, I., Falguera, E., López-Basanta, C., Parisi-Moreno, V., Roger-Goncé, C., Romero, A., Sabaté, M., i Selfa, M. (2020). *Manual pràctic per a la catalogació dels objectes del museu escolar*. Universitat de Lleida. Institut de Ciències de l'Educació. <http://hdl.handle.net/10459.1/70074>
- Llonch-Molina, N., i Martín, C. (2014). Los códigos QR y su potencial como herramienta de educación patrimonial interdisciplinar en las aulas. Un modelo didáctico replicable. *Enseñanza y patrimonio: estado de la cuestión* (pp. 167-177). Universidad de Granada. <https://tinyurl.com/ybc64x69>
- Llonch-Molina, N., i Molina, E. (2012). Del desván a la escuela. Investigar la educación para la ciudadanía basada en el patrimonio: el aula como museo. A N. de Alba Fernández, F. F. García Pérez, i A. Santisteban (coords.), *Educación para la participación ciudadana en la enseñanza de las ciencias sociales*, vol. II (pp. 27-34). Díada i AUPDCS.
- Llonch-Molina, N., i Parisi-Moreno, V. (2016). Contribuciones a la didáctica de la Historia a través del método de análisis del objeto: como ejemplo... una 'vasulla'. *Panta Rei. Revista digital de ciencia y didáctica de la historia*, 12, 111-124. <https://doi.org/10.6018/pantarei/2016/7>
- Llonch-Molina, N., i Parisi-Moreno, V. (2018). Experiencia didáctica para la enseñanza de la historia contemporánea a través de las fuentes en Educación Superior. *Panta Rei. Revista Digital de Ciencia y Didáctica de la Historia*, 161-176. <https://doi.org/10.6018/pantarei/2018/8>
- Llonch-Molina, N., Parisi-Moreno, V., López-Basanta, C., i Sauret-Vidal, J. (2020). Propuesta de creación de museos escolares virtuales para documentar las vivencias derivadas de la pandemia por covid-19. A E. Colomo-Magaña, E. Sánchez-Rivas, j. Ruiz-Palmero, i J. Sánchez-Rodríguez (Coords.), *La tecnología como eje del cambio metodológico* (pp. 523-526). UMA editorial. <https://riuma.uma.es/xmlui/handle/10630/19862>
- MHC. (s.f.). Campaña de participació ciutadana i recollida d'objectes. Memòries d'una pandèmia. Recuperat el 6 de juny de 2020, de https://www.mhcat.cat/esmhc/investigacion/recursos_proyectos/proyectos_de_investigacion/memories_d_una_pandemia
- Murphy, J. (2011). *Más de 100 ideas para enseñar historia: primaria y secundaria*. Graó.
- Parisi-Moreno, V. (2017). Viure la història: estratègies per treballar l'arqueologia a l'aula. *Guix: Elements d'acció educativa*, 434, 69-74.
- Parisi-Moreno, V., i Llonch-Molina, N. (en premsa). El museo escolar como recurso de enseñanza-aprendizaje de las Ciencias sociales en formación inicial de maestros. <https://tinyurl.com/yvcjvm85f>
- Parisi-Moreno, V., i Llonch-Molina, N. (2020). Museo escolar, el gran olvidado en la didáctica de las ciencias sociales y demás áreas curriculares. A J. Prats, I. Sáez-Rosenkranz, i E. Barriga-Ubed (coords.), *Historia, patrimonio, arte y ciudadanía. Aportaciones desde la educación* (pp. 529-539). Uno Editorial. <http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/170576>
- Parisi-Moreno, V., Llonch-Molina, N., i Selfa, M. (2020). Information Literacy Instruction in Early Childhood Education: The School Museum. *Literacy*. <http://dx.doi.org/10.1111/lit.12238>
- Parisi-Moreno, V., Selfa, M., & Llonch-Molina, N. (2019). Bibliotecas escolares, museos escolares y competencia informacional: una propuesta de trabajo interdisciplinar en la formación de maestros de educación infantil. A S. Alonso, J. M. Romero, C. Rodríguez-Jiménez, y J. M. Sola (Eds.), *Investigación, innovación docente y TIC: nuevos horizontes educativos* (pp. 1872-1882). Dykinson.
- Pluckrose, H. (1993). *Enseñanza y aprendizaje de la historia*. Morata y Ministerio de Educación y Ciencia.

Prats, J. (coord.) (2011). *Didáctica de la Geografía y la Historia*. Graó / Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, Secretaría General Técnica.

Prats, J. (coord.) (2011). *Geografía e historia: investigación, innovación y buenas prácticas*. Graó / Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, Secretaría General Técnica.

Prats, J., i Santacana, J. (2001). *Enseñar Historia: Notas para una didáctica renovadora*. Junta de Extremadura.

Prats, J., i Santacana, J. (2011). ¿Por qué y para qué enseñar Historia? A L. F. Rodríguez, i N. García (coords.), *Enseñanza y aprendizaje de la Historia en la Educación Básica* (pp. 18-68). Secretaría de Educación Pública. http://www.ub.edu/histodidactica/images/documentos/pdf/ensenanza_aprendizaje_historia_educacion_basica.pdf

Rivero, P., i Trepát, C. (2010). *Didáctica de la Historia y multimedia expositiva*. Graó.

Santacana, J., i Llonch, N. (2012). *Manual de didáctica del objeto en el museo*. Trea.

Trepát, C., i Comes, P. (2000). *El tiempo y el espacio en la didáctica de las ciencias sociales*. Graó.

Thwaites, A. (2009). *Conocimiento del entorno. 100 ideas para descubrir, comprender, experimentar, interaccionar y comunicarse con el mundo*. Narcea.

Vayne, J. (2010). *Wonderful things. Learning with museum objects*. The Museum of Barnstaple & North Devon.

ALTRES RECURSOS

DIDÁCTICA DE LAS CIENCIAS SOCIALES Y TIC: <http://diegosobrino.com/>

DIDÀCTICA DEL PATRIMONI CULTURAL: <http://didcticadelpatrimonicultural.blogspot.com.es/>

EDUCAGUIA: <http://www.educaguia.com/historia.asp>

GEOGRAFÍA E HISTORIA. RECURSOS EN INTERNET: <http://perso.wanadoo.es/gesu/>

HISTODIDÁCTICA: <http://www.ub.edu/histodidactica/>

PAST WOMEN: <https://www.pastwomen.net/>

PROYECTO CLÍO. HACER HISTORIA EN LA HERA DIGITAL: <http://clio.rediris.es/>

RECURSOS WEB 2.0 PARA CIENCIAS SOCIALES: <http://reenciso2.blogspot.com/2010/11/unidad-didactica-sobre-la-litosfera.html>

.XTEC XARXA TELEMÀTICA EDUCATIVA DE CATALUNYA: <http://www.xtec.cat/recursos/socials/index.htm>